Voy. aussi Edition de Francisci Philelfi orationes, cum quibus dam aliis ejusdem operibus. mediolani in 4° 1481.
1481. est l'année de la mort de Franc. Philelphe. Date de laquelle
les epistolæ furent imp.es in fol. sans date, mais
probablement Venise, Jean de Spire, 1472. -
Beloni in annonce une édition des Lettres de Philelphe,
imp.e à Urbin, (sans nom d'imprimeur) 1481. in 4°.
Paris, Jehan Petit, 1498, in-4° assemble à celle-ci
Hyp. aussi Epistolarum fr. Philelphi (sine anno & loco) et Epist.
fr. Philelphi in 4° autre sine anno. (Catal. Mattaire n°2 1403, 4 55).
L'édition de Venise, 1502 contient 21 livres de lettres, tandis que celles
antérieures n'en portent que 16. Ces lettres sont curieuses pour
l'histoire du XV.e siècle. Philelphe mourut à 83 ans en laissant
une foule d'écrits et les trois femmes.
Le catalogue Fig[illegible] l'édition de Paris, Denis Roce,
1505, in-4° en question aussi rare que
contient aussi recueil.
Catalogue, 1857. A. Bruneau.

Q
405.8

Ey.402.15
No (Ff.384.29)

The Public Library of the City of Boston.

Incipit liber lucii Annei Senece de formula honeste vite: vel de quattuor virtutibus cardinalibus.

¶ Quattuor virtutū species: multorū sapiētum sententijs diffinite sunt: quibus animus humanus comptus: ad honestatem vite possit accedere.

¶ Pro generali noticia pñtis libri: ista sunt tenēda que cōiter circa initia librorū dicunt. Unde sciendū q noticia pñtis libri morali phie supponit. ¶ Et titul⁹ hui⁹ libri est. Liber Lucij Annei. Senece de formula honeste vite: vel de q̄ttuor virtutib⁹ cardinalib⁹. ¶ Sed intētio est velle tradere librū de q̄ttuor virtutib⁹ cardinalib⁹. ¶ Ex vtilitas est: q cognitis his fructuose honestissime vnusq̄sq; suā vitā regere possit. ¶ Sed de causis est notandū. Ān causa materialis pt ex sequētib⁹. Cā aūt efficiēs non multū curāda est vt infra patebit de officio prudēt. Nō te moueat dicētis autoritas. Dicit tn cā efficiēs venerabilis seneca: Ex cā finalis ē vt ea noticia hīta statū pñtis vite moribus gratissimis et virtutib⁹ supmis exornare possum⁹: t tandē post hanc vitā rōne virtutū et p eor merita vitā sēpiternā p̄sequi mereamur. ¶ Quattuor virtutū t̄c. Iste liber intitulat liber Senece de formula honeste vite: de cui⁹ subiecto vtilitate et causis visū est. Ault g: q tn̄ q̄ttuor virtutes cardinales: p sentētias phor sapientū descripte sunt: quar virtutū affluētia homo adornatus ad honestatem vite et humane felicitatis gloriā poterit peruenire.

Signalia in pncipio libri cōsideranda.

¶ Harum autē prima est prudentia. Secunda magnanimitas: Tercia cōtinentia: Quarta iusticia: Singule igit harū his officiis quc subtus annexa sunt: honestum: ac bene morigeratum efficiunt virum.

¶ Ista est pars in qua autor reddit auditores attentos: ponendo certum numerum virtutum cardinaliū ad earum ordinem ostendē dum dicens quattuor sunt virtutes cardinales: vt patet in littera: quia scōm gregoriū super Ezechielē omelia. iij. quattuor virtutes cardinales accipimus: dum eorum ordinē custodimus. ¶ Nota q iste quattuor virtutes nominant tribus nominibus. Primo enī nominātur principales. Scōo cardinales. Tercio generales. ¶ Principales: ex parte passionū et operationū. ¶ Sed cardinales dn̄r q tota vita hūana scōm moralitatē vnita ē in his quattuor virtutibus

Nota virtutū cardinaliū

¶ Sz gñales ideo: qz motꝰ et actus aliaꝝ ꝟtutũ pticipanꝯ a secũda rijs ꝟtutibꝰ mozalibꝰ respectu cuiꝰ dicũtur spẽales subãnexe. ¶ Sigule igiꝯ. Illa est tertia ps phemij: in qua Seneca reddit autozes beniuolos: oñdẽdo vtilitatẽ illaꝝ q̃tuoꝝ ꝟtutũ q̃ studẽde et addiscẽde sũt iõ: qz ipe cũ eaꝝ opatiõibꝰ hoiez honestũ ꝛ bñ morigeratũ faciũt: vtz i lra. Etiã iõ qz ille ꝟtutes dñz bõa aĩe q̃ maxie bõa sc̃. x. ethi

De prudentia.

q ¶ Uisquis ergo prudentiã sequi desideras: tunc recte per rationem viuas: et omnia prius existimas et ppendas: et dignitatem rebus non ex opinione multoꝝũ: sed natura earundem constituas.

¶ Ista est ps executiua: in q̃ mgr̃ psequtur determiare de diuisis virtutibꝰ. Et spẽaliter p̃mo tractat de prudẽtia: ponẽs de eadẽ diuersas doctrinas: sicut patebit in pcessu. ¶ Ault igiꝯ p̃mo: q ille homo q̃ desiderat imitari prudẽtiã talis debet regulariꝯ viuẽ scõm dictamẽ recte rationis: sic: q non deficiat a virtutj via: qz ratio semp depcaꝯ ad optima: p̃mo ethicoꝝ. Et ideo qñ nõ regulaꝯ actu rõnis: ipruden-ter ducit vitã huius mũdi: eo q talis bestialiꝯ viuit. Añ ex eo q homo sequtur vsũ ratiõis dr̃ esse dignissima creaturarũ. Sic ecõuerso homo non sequens rationem sed sensualitatem: peioz est bestia

¶ Nam scire debes: q quedã sũt que videntur cẽ bona: et nõ sũt: ꝛ q̃dã nõ videnꝯ cẽ bona: ꝛ sũt. Quecũq; ãt de trã sitoriis possides nõ mireris: nec magni precij existimes: qz caduca sunt. Nec apud te que habes tanq̃ aliena seruabis: sed ꝑ te tanq̃ tua dispẽses: et tanq̃ tuis sp vtere.

¶ Hic autoz in ista sententia duplicia ponit. Primo nãq; subdit corrolariũ ad emẽdationẽ p̃dictoꝝ: ibi. Nã scire debes. Dicens q quedam videntur esse bona scõm estimationẽ vulgarium: vt sunt bona fortuita: scilicet diuitie et honoꝛes: que tamen nõ sunt bona: ꝙa impediunt a summo bono. Et q quedam videntur esse mala scõm vulgares: vt sunt scientia et virtus: que tamen non sunt mala: imo simpliciter bona. Et ideo non debemus inspicere opiniones vulgarium quia vulgares veritatem non cognoscunt: iuxta dictum Boetij Libꝛo quarto prosa quarta dicentis. Nequeunt enim oculos te-

nebris aspectꝰ ad lucē ꝓspicue veritatis attollere. Sikesqꝫ sunt aui-
bus: quarum intuitū noꝛ illuminat: dies cecat. ¶ Secundo subiun
git duplicia bona ibi: quecunqꝫ autem ꝛc̄. Uolens ꝙ quedā sunt bo-
na transitoꝛia ꝛ de his dicit: ꝙ pꝛudens non debet super his mirari
id est magnam curam habere: quia labilia sunt per philosophū q̄r-
to physicoꝛum: Omnia que sunt in tempoꝛe: labuntur et coꝛꝛumpū
tur cum tempoꝛe. Alia sunt bona eterna et perpetua: ꝛ de his dicit
que apud te habes. i. in te. Et de illis dicit Boecius metro pꝛimo.

Si igitur pꝛudentiam amplecteris: ubiqꝫ idem eris. Et
prout temporis rerumqꝫ exigit varietas: ita te accommo
des tempoꝛi. Nec te in aliquibus mutes: sed potius ap-
tes te. Sicut manus que eadem est: et cum in palmā ex-
tenditur: et cum in pugnum constringitur.

¶ Hic ponit ꝛ tangit stabilitatem pꝛudentis: qui in pꝛosperis non
extollitur: nec in aduersis impatientia turbatur vel conturbatur.
Nam secundum philosophum in ethicis. Pꝛudens debꝫ se habeꝛe
ad modum tetragoni: id est coꝛpoꝛis quadꝛati. Nam sicut coꝛpus q̄
dꝛatum ad quamcumqꝫ partem vertitur: semper manet idem et fir-
mum: Sic homo pꝛudens quolibet tempore et loco: idem et firmus
manens absqꝫ repꝛehensione: secundū exigentiam tempoꝛū et rerū
moꝛes suos potest mutare: nec in vllo mutat: sed potius se tempo-
ri coaptabit. Sicut hic ponit vnam similitudinē. ¶ Sciēdum circa
litteram ꝙ pꝛudentia sic describitur Est recta ratio rerum agibiliū. Quid pꝛudē
quinto ethicoꝛum: Uel sic: Est bonoꝛum et maloꝛum cognitio: cum tia
electione vnius: scilicet boni: ꝛ cum abiectiōe alterius: scilicet mali:
cum malū non cadit sub electione mali. Et ergo illa auctoꝛitas: inē
duo mala minus malum est eligēdum: intelligitur sic: Si duo mala
obiiciunt: minus est eligendū: maius vero fugiendum.

Pꝛudentis pꝛopꝛium est: examinare consilia multoꝛum
et non cito facili credulitate ad falsa pꝛolabi.

¶ Hic Seneca ponit vnā ꝓditiōez ipsius pꝛudētis Uolēs ꝙ pꝛudēs
querē dēt ꝓsilia multoꝝ: ꝛ nō ex ꝓpꝛia ꝓsūptiōe in eꝛꝛoꝛē cadē: Illud
idē docuit Aꝛi. vt dicit Ualeriꝰ maximꝰ li. vij. Aꝛi. ād Calisthenē au
ditoꝛē suū ad Alexādꝛū mittēs: monuit vt cū eo aut q̄ rarissime aut
q̄ iocūdissime loq̄reꝛ: qñ ꝓmo salubꝛia cōsilia agerꝫ: qꝛ (vt ait Ber-
nardꝰ) Judicij est discernē qō liceat vel nō liceat. Cōsilij aūt ꝓbare
quid expediat: qꝛ ad pꝛudētiā hoc ꝓtinꝫ ꝓsiliari: vt dicit beatꝰ Tho

mas in scđa.ij.q.xlvij.arti.vi. Ad prudētiā ptīet rōe ꝓsiliari. Et hec cōditio elicit ex.vi.ethi.vbi dr. Videt ām prudētis posse ꝓsiliari: nō q̄dē ad ptē puta ad sanitatē siue fortitudinē: sz oīno ad totū bñviuē

De dubijs nō diffinias: sz suspēsā tene sētētiā. Nihil inexptū affirmes: qr nō oē qđ ꝛisile ē stativ cx ē: sicut sepius qđ ꝑmū icredibile videt: nō ꝓtinue est flm. Crebro siq dē facie mēdacij ꝛitas retinz. Crebro siqdē mēdaciū sub spē ꝛitatj occultat. Mā sicut aliq̄tiēs tristē facie siue frontē aduersā amicꝰ: et blandā adulator oñdit. Sic ꝛisimile colorat vt fallat: vel vt surripiat conatur.

¶ Hic autor poīt aliā ꝓditionē sapiētj q̄ seruari dēt in causis īcertj Volēs q prudēs hō nō dēt diffinire seu notificare dubia: sz ꝓtrahē sentētiā donec ꝛitatē expiri poterit: qa (vt ait autor Quicq clauiū) prudētj mos ē varias iq̄rē causas: vt valeat mētē certificare suā. Ideo circo nō dēt affirmare īcognita: qr ex hoc possz in errorē cadē. Et rō nē subiūgit: qr nō ōne qđ similitudinē veri hz: verū hꝰ est. Nec ōne qđ videt eē flm: īcredibile ē: qr mēdaciū spē veritatj sepe occultat: ⁊ e conuerso. Tullius autor est in pdoxis (cū inq̄t) Nihil ē tā īcredibile: qđ nō dicēdo fiat ꝓbabile. Nihil tā horridū: tā īcultū: qđ nō resplēdescat orōe. Et hꝰ oñdit ꝑ Seneca a signo: qr sicut inkdū amicꝰ oñdit faciē iratā adūsū amicū: attn hꝰ nō facit ex rācore. vl cā odij: sz cā correctionis: qr ꝓcedit ex bono fūdamēto: qr intrīsecꝰ verꝰ est: licz appareat extrīsecꝰ hīre frōtē adūsā. i. īimicitiā. Sz deceptor siue adulator mlt totiēs oñdit faciē amicabilē: qđ ꝓcedit ex fonte odij: qr sēp decipit: aut decipē q̄rit. Sic veri simile mltotiēs colorat: vt assumat faciē veri. Prudēs ām dēt eē cautꝰ: ⁊ nō facilis ad credēdū; qr hoc vicioſū est vt dicit Duidius in li. fast. sz nos in viciū credula turba sumꝰ: Quasi dicēt: ex quo nos coīs populꝰ sumus faciles ad credēdum: et ergo in vicio sumus: prudens autem debet inquirere causas.

Si prudēs cē cupis: in futura ꝓspectū ītēde: et q̄ aio tuo cōtigere pñt cūcta ꝓponc. Nihil tibi subitū sit: sed totū añ cōspicias. Mā q̄ prudēs ē nō dicit: ego nō putaui q̄dē hoc fieri: qa nō dubitat sz expectat nō suspicat: sz cauet.

¶ Postꝙ Seneca in p̃cedẽtib⁹ oñdebat doctrinã quõ sapiẽs nõ debeat eẽ facilis ad credendũ: sed debet certitudinalit indagare veritatẽ. ¶ Juxta illud Prosperi. Nõ pateãt faciles rumoꝛib⁹ aures. Qõ nescire iuuat credere min⁹ liceat: hic ꝓñr ꝓtinuãdo dicit: ꝙ prudẽs dẽt pspicere ea q̃ futura sũt: et iuxta hoc ordinare negociũ suũ. Hoc idem vult Hanfredus in poetia noua: cũ dicit: Precurrãt oculi gressus: p̃consule mentẽ. Et vires metire tuas: si fortis es: aude Brandia. si fragilis humeris impone minoꝛa. Que verba nil aliud p̃tendunt: q̃ ꝙ sapiẽs dẽt p̃reconsiderare oculis et mẽte gressus. i. illud qõ aggrediat. Et iuxta vires et virtutes ordinare debꝛ: Tull. autoꝛ est in officijs libꝛo p̃mo. Magni ingenij est cogitatiõe p̃constituere et ordinare que euenire p̃nt: Quia vltima raro coꝛrespondẽt p̃mis (vt ait Boeci⁹ de disci. scola. in fine) Pria licet q̃ñq̃ salua fiãt iudicia: vltia tñ alki⁹ sapoꝛ coinq̃nañta manebũt ¶ Jnfert seneca in textu ꝙ prudẽti nihil subitũ dẽt eẽ Qꝛ multa mala ꝓtingũt ex cõsilioveloci. vt dicit Agellus in speculo stultoꝛ. Rebus in ambiguis q̃tiẽs foꝛtuna laboꝛat: Cõsiliũ p̃cepꝭ nõ dꝫ eẽ nimis. Jmpet⁹ vt memini grauis est male cuncta ministrat. Si male cũcta: ergo necvlla bene. Jdeo prudẽs homo singula debꝫ semp pspicere: ne in malum finem ꝛminauerit. Ne dicat ego non putaui ꝙ hoc ꝓtingere debuit quia non ptinet ad prudentiã seu ad prudentẽ: qꝛ prudẽs non dubitat sed expectat bonum, non opinat: sed cauet. id est caute agit.

Quiuscũq̃ cãm facti inqre: ꝛ cũ initia rerũ iuueneris: exitus cogitabis. Scito te in quibusdã debẽ pseucrare que incepisti Quedãdo nec incipe debes: in quib⁹ pseuerare noxiũ ẽ: Prudẽs fallẽ nõvult: nec falli põt. Boni est viri etiã in moꝛte neminẽ fallẽ. Opiones tuc sint iudicia. Cogitatiões iutiles: et vanas: velut sõnio silles: nõ in mentẽ recipias: quib⁹ si aim⁹ tuus oblectauerit: cũ oĩa bñ dispoſuerꝭ: triſtꝭ remanebis: ſꝫ cogitatio tua ſtabil et firma ſit ſiue dcl bẽt ſiue q̃rat: ſiue ꝓtẽplet ꝛ nũq̃ recedat a vero.

¶ Jn ista pte autoꝛ ponit aliud officiũ prudẽtie qõ respicit oꝛiginẽ in actu. Añ inuestigare causas rerũ: est ꝓpriũ prudẽtis. Testis ẽ autoꝛ q̃ñq̃ clauiũ (cũ dicit) Prudentis mos est varias inquirere cãs. Et Virgili⁹ scõdo geoꝛgicoꝛ. Felix qui potuit rer̃ cognoscere causas

¶ Tunc ibi ¶ Cū initia rex inueneris ⁊c. ¶ Ponit notabile: ꝑ quo facit ꝓbs scdo de anima. Justū est omia a fine denoiare. et Hāfredus Si bene succedūt non ꝑma sed vltima spectas. A casu describe diē nō solis ab ortu. Et alibi. ꝙ complere nequis ꝓncipiare caue. Metrista. Quicqd agas: prudenter agas: et respice finē. Quia finis est optima causa. Et cui⁹ finis bonus: ipsū ꝗz bonū est ¶ Sed ibi. Scito ꝙ in quibusdā ⁊c. Autor ponit alia officia prudētie q̄tum ad sermonē: ibi. Sermo quoq;. ¶ Sciendū est ꝙ inter oia opa agenda in oibus rebus quedā sūt vtilia et bona: que incipiēda sunt ⁊ ad finem deducēda. Sed alia sūt opa vicioſa: in quib⁹ non est ꝓseuerandū.

Sermo ꝗz tuus nō sit inanis: sed aut suadeat/aut moneat/aut consoleť/aut p̄cipiat. Lauda parce. vitupa pcius Hā silr reprehēsibilis est nimia laudatio: ⁊ īmoderata vitupatio: illa siquidē adulatiōe: ista ꝛo malignitate suspecta est. Testimoniū veritati nō amicicie reddas. Cū consideratione ꝓmittas: sed plenius q̄ ꝓmiseris p̄sta.

Quis sermo vanus.

¶ Hic Seneca ponit aliū officiū prudētie qđ respicit sermonē prudētis dicēs: q̄liter prudēs dēt regere suū ſmonē. d. ſmo prudētis nō dz eē inanis. ¶ Ān nō ꝙ ſmovan⁹ et inanis dr: qui ꝓferť sine vtilitate ꝓferētis ⁊ audiētis: de quo hō teneť reddere rōnē in die nouissimo. Ān puer. x. Qui moderat labia sua: ꝫ prudētissim⁹ est. Cui etiā ꝓcordat Cato. d. Virtutē ꝑmā puto cōpescē linguā. ¶ Sz ibi: Lauce. ⁊c. Hic ponit tria officia prudētie ꝑ ordinē. et vult ꝙ prudēs hō laudet aliquē parce et moderate: vt patet in textu.

Si prudens es: anim⁹ tuus trib⁹ dispenseť tpibus: p̄sentia ordina: futura p̄uide: p̄terita recordare. Nam qui nihil de p̄teritis cogitat: vitam perit. Qui de futuro nō meditatur: fatu⁹ et obliuiosus appellať: et in oia incaut⁹ incidit: Preponas igiť in animo tuo futura: bona et mala vt illa sustinere possis: et ista moderare.

¶ Hic poit aliud officiū prudētie respiciēs quēlibet hoiem volentē esse tutū et securū. Et facit duo: ꝑmo ponit modū in quo doceat hominē esse circūspectū ⁊ p̄uidū. Scdo eiusdē modi cām subiūgit: ibi Nam qui nihil ⁊c. Quantū ad ꝑmū vult autor: ꝙ quivult eē prudēs

ille dēt aimsuū limitare trib⁹ orñtiis tpm. Debz enī ꝑmo ordinare nō solū ad suā vtilitatē sed etiā ad alioꝝ pñt ia. Scdo cauta cōsideratione ꝓuidere debz ea q̄ sūt futura. Tertio cautior existat in pñtib⁹ et futuris. Debz enī meorare ꝛ retinere ea que ꝑterita sūt. ¶ Abi nota q̄ recordatio ꝑteritoꝝ valet nobis ad tria. ꝑmo ꝓpter pñtis vite cōseruationē. Scdo ꝓpter pñtis vite emēdationē: vt dicit Hanfredus. Tertio ꝓp̄ pñtis vite sagationē et ordinationē. Mā ꝑteritoꝝ cogitatio vtile ꝑbet cōsiliū in futur⁹. ¶ Tūc ibi: Preponas igitur. Autor ponit aliā ꝓditionē prudētie p modū ꝛcl'onis ex ꝑmis habit⁹ volēs q̄ prudēs debet aīmo suo ꝑponere tam bona q̄ etiā mala. Bona ꝛō: q̄ ipse sapiēter moderare possit: se nō nimiū extollēdo Mala ideo: q̄ ea patiēt tolerare possit: et se nō nimiū ꝓturbādo: q⁹ futura (vt inqt Aristo. de Regimine ꝑncipū) si ꝑsciant leuius tolerant.

Non semp in actu sis: sed interdum animo tuo requiem dato: ꝛ reqes illa plena sit sapientie: studiis: et cogitationib⁹ bonis. Nam prudens nunq̄ ocio marcet: habet autem aliquādo animū remissum: sed nunq̄ solutū.

¶ Hic Seneca ponit aliud officiū prudētie. volēs q̄ non semp opz prudentē esse in actu. i. in cōtinuis studijs ꝛ imaginationib⁹: sed aliq̄n aīo suo refrigeriū ꝑstare pōt p gaudia: solacia: et cōuiuia moderata non nimia. q⁹ oñe nimiū vertit̄ in viciū. scdo ethicoꝝ. et ī ō etiā phūs. iiij. ethi. capi. de eutrapelia. sic dicit. Vident autē ludus ꝛ requies homini invita eē nccria: ꝓpter hoc etiā Seneca epla decima q̄nta ad lucilliū sic ait Neq̄ ego iubeo te semp īminere libro: aut pugillarib⁹: dandū est aliq̄d interuallū aīmo. ita tñ vt nō resoluat̄: sed remittat̄ ¶ Sed ibi: Prudēs enī. Hic subiūgit aliud officiū prudētie: volēs q̄ prudēs nūq̄ debz eē datus ocio: q⁹ ocia prauas cogitationes generāt. et voluptuosas delectatōes. Quare dicit Alan. in p uerbiis. Subtrahe ligna foco līvis extinguē flāmas. Et carnis motus: ocia: vina: dapes. Silr Ouidi⁹ de remeō amor⁹. Querit̄ Egist⁹ q̄re sit factus adulter In promptu cā est desidiosus erat. Ocia si tollas periere cupidinis arcus. Debz tū prudēs interdum habere animum remissū: sed nunq̄ solutū: q⁹ solut⁹ plenus est pigritia.

Nam tarda accclerat: perplexa expedit: dura mollit temperat aspera: ardua exequit̄ Scit enim quid quavia aggredi debeat sua. Et singula cito cognoscit: recte ꝛ distincte videt: ꝓsilia peritoꝝ vt ex apertis obscura extimat: ex paruis magna: ex ꝓximis remota: ex ptibus tota.

¶ Hic ꝓñr ponit actus et quedã opa ipsi prudẽti annexa. Uolẽs ex quo prudẽs ociari non debet vt dictũ est in ꝑceden tib⁹: sed actus ħ in littera positos diligenť debet ꝓsequi et exercere. videlz: ꝙ tarda et neglecta festinãter ipleat. Difficilia expediat ꝛc̃. vtz clare in litte ra. Et illoꝝ actuũ subiungit rõnem ibi. ¶ Scit enĩ ꝛc̃. Uolẽs ꝙ pru dentis ꝓpriũ est: ꝙ sciat quõ: et qualiter: et quavia aliqȝ opus ag grediendũ est: mõ facili. singularia pitoꝝ cõsilia cõsiderãdo ex apti ignota: ex mĩmis, ardua: ex, primis lõginq̃: et ex ptib⁹ tota elucidat

Nõ te moueat dicẽtis auctas: nec ꝙs dicat: sed ꝙd dicať attẽde. Nõ enĩ vt mltis: sz quib⁹ placeas cogita. Id ꝗre ꝙd inuenire possis. Id discc ꝙd scire potes. Id opta ꝙd cozam bonis ꝛ honestis optari põt. Nec te altiori rei ap plices. in qua stare tibi trcmẽdũ sit. et descẽdere cauẽdũ

¶ Postꝙ Seneca in ꝓrib⁹ dixit: quõ prudẽs debet se habere in ꝓ priis sermonib⁹ et cogitationib⁹: futuroꝝ ꝑmeditationib⁹: ꝑteritoꝝ recordationib⁹. Hic ꝓñr docet quõ prudẽs se habere debz ad alioꝝ ꝓmones: scz fidẽ: et credulitatẽ adhibẽdo. Et ponit sex officia in lr̃a illa prudẽtis. ¶ Primũ est ꝙ hõ prudẽs non credulitatẽ adhibet sermoni: ꝑncipaliť ex famositate ipius loquẽtis: sed exveritate ser monis qui ꝓferť. Cicero autor est cũ ait. Nõ ẽ credẽdũ ꝓsiderãdũq̃ ꝙd ꝙs loquiť: sz illud ꝙd ꝙs sentiat. ¶ Scõm ẽ: ꝙ prudẽs dz ꝗrere ea ꝙ hẽre põt: ꝛ nõ illa ꝙ nõ. Cato Ad̃ potes id tẽta opis ne põdere ꝑssus. Succunbat labor: et frustra tentata relinq̃s. Tulli⁹ Absur dũ est inq̃rere ꝙd hẽri nõ põt. Ideo accipiẽdũ ẽ ꝛ tm̃ est ꝙd põt hr̃i ¶ Terciũ: ꝙ prudẽs cogitat ꝙ placeat aliqb⁹ bonis nõ multis. Añ Cũctis ꝙ placeat credo ꝙ nõ mõviuat ¶ Quartũ ꝙ prudẽs iuestigat illa scire ꝙ licita sũt ad sciẽdũ: Cato. Mitte arcana dei celũ ꝙquirẽ ꝙd sit. Cũ sis mortaľ ꝙ sũt mortalia cura. ¶ Quĩtũ ꝙ prudẽs hõ dz optare etvtilia et bona. Iuxta dictũ Aristo. in de regimĩe ꝑncipũ. Dirige cogitatiões bonas tuas in bonũ ¶ Sextũ ꝙ prudẽs hõ nõ dẽt se exaltare vltra honorẽ quo dign⁹ nõ est. nec applicare negocio cui satis facere nõ põt: ne cũ scãdalo recedat a dignitate. Alan⁹ Ar bor late ramãs nõ firme stat imo, Cũ ramis facili corruit icta noto

Tunc cõsilia tibi salubria aduoca cum tibi alludit huius vite prosperitas. Tunc tevclut in lubrico retinebis: aut sistes: nec tibi dabis liberos impetus: sed circunspicias quo cundum sit. vel quousq̃.

¶ hic in fine hui⁹ p̃mi capi. docet Seneca quõ prudẽs si fortunat⁹ fuerit debz ĩplorare cõsilia matura sapiẽtũ vel sui ipsi⁹: ita ꝙ pagat

cū bona deliberatiōe. Nā fortuna mutabilꝭ ꝛ variabilis: in ea nulla prosperitas ponēda est: vt habeꝭ ex boecio de consolati. Testis est Ouidi⁹ in li. de tristib⁹. Rara q̄dem virtus quā non fortuna guber nat. Passib⁹ābiguis fortuna salubris erat. Ān sapiēs. Lud⁹ fortu= ne variaꝭ imagine lune. Crescit decrescit in eodē sistere nescit. Pro pterea prudēs debz vti salubrib⁹cōsiliis: vt melius vitā ducē posset nec existimare se debz liberū et hñe liberos īpetus: sz sp in periculo cōsistere: et timere recessū eius. Et sit q̄si ābulās in lubrico. i. in via mala et lutosa: cū nō verax est. sz sp decipit hoīez nūc exaltādo nunc humiliādo. Jō subdit in lra: prudēs dēt se circūspicē q̄ ābulādū sit. i quō ꝛ q̄liter ducat vitā suā in bonis fortuitis: cū trāsitoria sūt. Testis est Alan⁹ cū ait. Nunc adest et abest fugitiui gloria census. Nā prius aduentat: post quasi somnus abit.

De magnanimitate.

Magnanimitas vero: q̄ et fortitudo dr: si insit aīo tuo: cum magna fiducia viues. liber: alacer: ꝛ ītrepidus. Magnū enī hoīs donū est: nō vacillare sz sibi constare: ꝛ finem huius vite intrepide expectare.

Hoc ē scdm ꝛ pncipale capl'm hui⁹ libri Senece: ī q̄ post q̄ dekmīa uit mgr̄ de prudētia: ꝛ de officijs: ꝛ de ꝓditiōib⁹ eius seu de ꝓpetati bus: ꝫ ꝫ ñr facit hꝰ idē de magnanimitate: q̄ etiā fortitudo dr. Et hꝰ diūsim ode. Dr̄ eī fortitudo: qz fm eā q̄s fortiꝭ agit: ꝛ ī negocijs suis fortiꝭ se dispōit: ex eo q̄ nr̄a noticia ꝓcedit a gñalib⁹ ad spālia. iij. pb Ān Tulli⁹. iiij. li. reth. Fortitudo ē ꝓceptio labor sꝛ piculi cūvtilita tis rōne: ꝛ cū cōmodorū pēsatiōe. Sz magnanimitas dr: qz magnū aīm hz: ad tolerādū ardua: ꝛ ad aggrediēdū ꝛribilia. Sz ibi magnū eī ꝛc. Hic seneca declat q̄dā dcm d. q̄ magnū donū ē hoīez cē magnanimū. s. fm ꝫ tutē: vt dr. iij. ethi.. s. mortē nō timēdo. Lz enī mors oīm ꝛribiliū maxīm ē: vt dic phs. iij. ethi. tn magnanim⁹ timē nō dz ex q̄ mors ē de dono nature: vt dic Seneca in li. de rmedijs fortune

Si magnanim⁹ fuer sꝛ: nūq̄ iudicabis tibi cōtumeliā fieri de īimico: dices nō nocuit mihi: sz animū nocēdi habuit Et cū illū in ptāte tua habuer sꝛ: vidictā putabis: vidicare potuisse. scito cī magnū ꝛ hōestū gen⁹ vidicte cē ignoscē.

¶ Hic Seneca tãgit vnã spẽm fortitudis seu magnanimitatʒ q̃ patiẽtia dr̃. Et p̃mo ponit doctrinã: scõo subiũgit causã illi⁹. Scito eiꝛ t̃
¶ Ult ergo q̃ homovere fortis nõ dẽt reputare cõtumeliã ab ĩmico sibi illatã: nec vindictã statim appetere: ʒ sufficit alicui potuisse nocere: qꝛ scõm boeciũ inimico pcẽ est opus pietatʒ: q̃ aũt pcit: clementiã facit. Quia fm Tulliũ p̃mo rethoꝛices. Patiẽtia est honestatʒ ac vtilitatʒ cã: reꝛ arduaꝛ t terribiliũ volũtaria ac diuturna ppessio.

Neminẽ susurro appetas: neminẽ suffodias: palã aggꝛedere palmã. Nec geras conflictũ: nisi priꝰ indixeris nã fraudes et dolos imbecillem decet habere.

¶ In ista pte Seneca ponit vnã aliã spẽm magnanimitatʒ q̃ dr̃ fiducia seu magnificẽtia. Et ponit tria documẽta: duo negatiꝛa: t vnũ affirmatiuũ: t postremo subiũgit rõez p̃dictoꝛ. ¶ Primũ documẽtũ q̃ magnanim⁹ neminẽ dz decipe seu circũuenire. Susuꝛratoꝛ ãt est detractoꝛ q̃ ĩ occulto ẽ ĩmic⁹: t manifeste amic⁹. ¶ Scõm documẽtũ ẽ: q̃ magnanim⁹ ĩ suo sermone nõ dẽt rimari secreta alki⁹. Juxta illõ Catonis. Alteri⁹ dcm̃ vl̃ factũ ne carpseꝛʒ vnq̃. Exẽplo silli ne te derideat alk̃. Testʒ ẽ salutarʒ poeta cũ inq̃t. Nulli⁹ arcanũ nec amici crimiã p̃des. Nec ea scruterʒ q̃ latuisse decz. ¶ Tertiũ documẽtũ ẽ q̃ magnanim⁹ ĩ suavictoria manifeste dẽt apparẽ: nõ in occulto inimicũ aggꝛedi: nec debz gerẽ bella: nisi manifeste ĩdixerit p̃us ĩmico: vt se p̃parare possit ad opponẽdũ. Et rõnẽ illi⁹ adiũgit: nam ille non magnanim⁹ est q̃ q̃rit dolos t fraudes: cũ illa faciũt aliquẽ ibecillem: que vicia opposita sunt magnanimitati et fortitudini.

Eris magnanimus: si pericula non appetas vt temeꝛarius: nec formides vt timidus: nam timidum nil facit animum: nisi repꝛehensibilis vite conscientia

¶ Hic Seneca subiũgit aliã spẽz magnanimitatʒ ĩ fine hui⁹ capituli: q̃ dr̃ pseuerãtia: dicẽs vt in textu. Aũ bñ agẽ paꝛ p̃dest si mẽs labilis extat. Jõ Tulli⁹ ĩ p̃mo rhetoꝛi. describẽs pseuerãtiã: sic ait Perseuerãtia ẽ ĩ rõne bñ ꝓsiderata stabilꝭ ppetuaq̃ pmãsio: ꝓptẽa dicit hic Seneca: q̃ ille vẽ magnanim⁹ est q̃ nõ appetit picula sicut temeꝛari⁹: ʒ aggꝛedit ea q̃ aggꝛediẽda sũt: qꝛvt ait Tulli⁹ li. i. in tusculanis q̃stiõib⁹. Nemo se sine magna spe in mortẽ offert: et nõ formidz ea q̃ timẽda sũt. Rõnẽ subiũgit. Nã nihil aliud facit mentẽ timidã: nisi pseuerãtia vitup abilꝭ vite ꝛc̃. ¶ Jtẽ nõ q̃ ille q̃ vult dici magnanim⁹ nõ dz esse nimiũ audax: nec nimium timidus: ʒ debet seruare modũ: quia virtus moꝛalis illa consistit in mediovt dicit phũs scõo.

Ethi. In medio consistit virtus: quare etiã dicit Horati⁹. Est mod⁹ in rebus sunt certi denicꝫ fines. Unde etiam metrista. Omib⁹ adde modum: modus est pulcherrima virtus.

De continentia

C Ontinentiã vero si diligis: superflua circuncide. et desideria tua in animum constringe. Considera tecũ q̃tũ natura poscat: et nõ q̃tũ cupiditas expetat

¶ Istud est capitulũ terciũ et principale huius tractat⁹ in quo Seneca postꝫ determinauit de duab⁹ virtutib⁹ cardinalib⁹: scz prudẽtia ⁊ magnanimitate: hic ꝓsr determiat de tẽperantia: priusꝫ de iustitia: Quia iusticia est virt⁹ scdm quã quis bene se habet ad alios: scz ad iustas cõuersationes cum eis habẽdo. Tẽperãtia autẽ est virtus scdm quã quis se hẽt ad seipm: que etiam ꝓtinentia dr. Intẽperantia (vt Tullio in tusculanis q̃stionibus libro. i. placuit) est oĩm perturbationũ fons: que est a recta rõne defectio. Ipsa nãꝫ corpus exterminat/ vicia cõgregat/ hoĩm ĩtellectus deprauat/ sensũ hebetat/ et ignominia stulticie deturpat hoiez. Sed tpantia (vt Tull. i. rhet⁹. refert) est rationis in libidine: et in alios non rectos impet⁹ animie moderata ⁊ firma dñacio. Ideo desiderare debem⁹ tpantiam ⁊ amare: eo q̃ sine ea recteviuere non possumus: ꝓpterea dicit Seneca in littera: Tu debes amare continentiã ¶ Nota duplex est desideriũ: quoddã est qđ ab appetitu intellectiuo oritur: quotiens virtutes et eternã beatitudinẽ desideramus: et illud nõ ẽ freno ꝓstringendũ. Aliud est: quod ab appetitu sensitiuo ortum habz: quo vide licet mundanas voluptates: et venereas delectatiões desideramus et illud est constringendũ freno tpantie.

Quid intẽperantia.

Desiderium duplex.

¶ Si ꝓtinens fueris eo vsꝫ pueniας: vt te ipso ꝓtentus sis. Nam qui sibi ipsi satis est: cũ diuitijs natus est. Impone ꝓcupiscẽtie tue frenũ. Dia blandimẽta que occulta voluptate animũ trahũt reĳce. Edc citra saturitatem. cum sobrietate bibe: vita ebrietatem.

¶ Hic Seneca ponit quattuor officia ad hominẽ temperatum spectantia. ¶ Quorum primũ est: q̃ homo cõtinens non debet multũ desiderare: sed contentari in his que natura sibi tribuit: ⁊ que a natura insunt. quia natura modico contenta est. Unde cato. Cõmoda nature tibi nullo tẽpore desunt. Si fueris cõtentus eo qđ tempora ꝑbent. Qđ etiã intelligit hic: cũ dr: Si continens fueris. Nam ille qui sibi ipsi contentus et satis est: cũ diuicijs nat⁹ est. Ex illo elicit

q̄ ille diues est qui contentat̄ in his que habet. Unde Eneas in epi stolis. Non enī ille pauper est: qui parum habet: sed qui plus cupit ¶ Secundū: si tuvis vocari tēperatus: tūc refrenare debes tua de sideria. ꝛ amouere voluptates corpales: quevim rationis ipsius in tellectus absoluunt. vnde Virgilius. Trahit sua quemq̄ voluptas. Ex ipsis enim nihil boni oritur: qz homines a sapientia retrahunt Juxta illud Hieronimi: Studio insistere non possumus superabun dantiam in mente cogitantes. ¶ Tercium: si vis dici tempatus: nō comede citra saturitatem: sed cum mensura: ꝛ bibevt non cōmittas ebrietatem. Unde Hanfredus in poetria noua. ¶ Quando famem reficis dapibus non sis ita plenus: q̄ nihil apponi queat amplius. Et subdit non tantū quātū possis: sed quantū pdest. vnde etiā P̄hs in de secretis secretoꝝ ad alexandrum sic ait: Si vis eē sanus nunq̄ ede ad saturitatem: nec bibe ad ebrietatem.

Obserua te ne in cōuuio vel in qualibetvite coītate imi taberis: quos dāmare videaris. Nec pñtibus delicijs in= hercebis: nec desiderabis absētes. Victus tibi ex facili sit non advoluptatē: sed ad cibum accede. palatum tuū fa= mes excitet: non sapores. Desideria tua paruo redime. Si ad naturā viuas: nunq̄ eris pauper. Si alicui sua nō videnť amplissima: si totius mūdi dñs sit miser est. Qui cum paupertate bene conuenit: diues iudicetur: qz hoc tm̄ curare debes vt non desinant: atq̄ ita quasi ad exem plar diuinum compositus: a corpore ad spiritum q̄tum potes aduocere te festina.

¶ Hic Seneca ponit documenta ad hominem temperatum spectā tia. ¶ Primum si vis dici temperatus: tunc serua illud in qualibet societate: ne damnes illos quos imitaris: sed potius sit pre oculis dictum Catonis: Judicium populi nunq̄ comtempseris vnus. Ne nulli placeas dumvis contemnere multos. Et ratio est: quia qui ali osvilipendit: sibi ipsivituperium acquirit. Sed quomodo debet se habere patet istis in metris. Si fore vis sapiens tu serus que tibi

mando. Quid dicas: vel cui/ cur/ quomodo/ quando. ¶ Secundū: q̄ tu ꝺtinens non debes inhererevoluptatib⁹ p̄sentibus: nec etiam desiderare absētes delectatiōes: ḋa īcontīentiā generant. Seneca in epistola ad lucilīūvicesima quarta inquit. Ipsevoluptates in tormenta vertuntur. epule crudelitatem afferunt: ebrietates neruorū: torporē tremorēq̄: libidines: manuū⁊ articulor oīm deprauationē. Ideo Valerius libro septimo de Aristotele loquit. Utilissimū p⁊ceptum q̄voluptates abeuntes cōsideremus. ¶ Tertium documētum: debes esse modestus: quia victus moderatus honestatem corporis et anime sanitatem conseruat. Ideo ex modico debet esse victus. Tullius in paradoxis. ¶ Cum tibi deus vel mater omniū natura dedit animum: nihil p⁊estantius: nihil p⁊ciosius: si recte eo vtaꝝ Turpe ergo est si te ita prosternas: vt nihil inter te et pecudem esse putas. ¶ Quartum documentum. Tuum desiderium debet esse in paruo: hoc est debes esse contentus in modico: et non nimiā curam gerē super res tēporales: eo q̄ caduce sunt: ⁊ tēporales: ⁊ trāsitorie

¶ Si continentie studes insudare: non habita amene: sꝫ salubriter: Nec dominum velis esse notum a domo: sed domū a domino Non tibi asscribas que non feceris: nec maior q̄ es videri velis: et hoc magꝫ obserua. Nec paupertas sit tibi immunda: nec parsimonia sordida. nec simplicitas neglecta: nec leuitas languida. Et si res exigue sint: non tñ sint angustę: nec tua defleas: nec aliena mireris.

¶ Hic autor ponit alia officia cōtinentie ad hominem temperatū pertinentia. ¶ Quorum primum est: q̄ homo continens non debet habere amenas habitationes: construere scilicet in possessione sua Nec velit esse notus a domo: sed potius domum ab eo. Unde Tullius in libro ſcdo officior. Ornanda vtiq̄ domus est: vt non ab ipsa domo dignitas: sed a domino habeatur. ¶ Secundum officium est cōtinēs nō dz sibi vsurpare q̄ nō fecerit: nec desiderare dignior eē q̄ est. Un̄ Gāfred⁹ in poetria sua. Nō te magnifices nec te sup ethera ponas. In hoc autē reprehēdit autor duo vicia: que sūt detestanda

¶ Primū est mēdacisi: eo q̄ ille qui hoc fecerit mēdaciū cōmittat: qđ fugiēdū est. Añ Eneas in epīs. Mā vitate nihil cōstātius: mēdatio aūt nihil incōstātius r instabilius. Scđo reprehenditvanā gloriā: cū enī inanis est: et trāsitoria eam ꝓtinēs fugē debet. ¶ Tertiū officiū: q̄ ipa pauptas nō debz sibi esse immūda: qr deus eā diligit. Añ Juuenalis in satyra. Felices hoīes paup q̄s spūs ambit. Illos nūc ad regnū sublime retrahit. ¶ Quartū officiū: q̄ parsimonia ꝓtinētis nō debz eē sordida: hoc est abstinētia ꝓtinētis nō debz eē fetida qr abstinētia vtus est. ¶ Añ nomē pīmonie siue abstinētie ꝑt accipi dupl̄r scđm beatū Thomā in scđa scđe q. cēteſima q̄dragesima sexta. Uno mō: scđm qđ absolutā ciborum substractionē designat. Et hoc mō nō designat actū vtutis: sz est qđdā indifferēs. ¶ Alio mō: scđm qđ est regulata rōe: et illo mō designat habitū vel vtutis actū Et diffinit sic. Est moderata sūptio siue substractio cibi scđm rōnez Et illa nō debz esse sordida: quēadmodū est aliq̄ abstinētia hypocritarū et auaroꝝ rc. ¶ Quintū officiū est: q̄ cōtinētis simplicitas nō debet eē neglecta: hoc est hūilitas ꝓtinētis nō debz eē tarda. Unde tunc ipa simplicitas ꝓr eē neglecta: qñ ipa nō facit bona opa: videlz qñ q̄s alit facit q̄ sua intētio est: vt sua simplicitate decipiat alios. Añ Alanus in proūbijs. Non teneas aurū totū qđ splēdet vt aurū Nec pulcrū pomū qđlibet eē bonū. Nō est in multis virtus quibus esse videt. Decipiūt factis lumina nostra suis rc. ¶ Sextū: q̄ leuitas ꝓtinētis nō debet esse lāguida: hoc est mobilitas animi nō debz esse infirma seu lesa Añ tūc leuitas dicit infirma seu lāguida. quādo anim⁹ hoīs plus mouet ad mala: hoc est ad operationē rerū tpaliū: q̄ ad ea que sursū sunt. ¶ Septimū: q̄ cōtinēs nō debet angustiari proptēa qr exigue si bi sunt possessiōes. vñ Cato. Infantē nudū cū te natura creauit. Pauptatī onus: patienter ferre memēto. Quia pauptas habēs leticiā admixtā: tuta est et secura. ¶ Octauū: q̄ cōtinēs sua bona amissa non debet deflē: qr sunt de dono fortune. Añ Seneca in epla quadā ad lucillū. Nō est tutū qđ fortuna fecit tuū. Quasi diceret munera fortune sūt valde dubia. Ideo tēporatus: nō debz tristari de amissiōe rerū tēporaliū. ¶ Nonū: q̄ ꝓtinēs aliena bona non debet multū extollē: sicut cōsuetudo hoīm est. vñ Virgilius Fertilior seges est alieno sp in agro. Vicinūq̄ pec⁹ grādi⁹ vber hz

Parsimonie acceptiones.

¶ Si cōtinentiā diligī: turpia fugito anteq̄ cuciāt: nec quēq̄ aliū vberas plusq̄ tc: oia tollerabilia ꝑterq̄ turpitudinē credo. Avbis quoq̄ turpibus abstineto. Nam licētia eorū ipudicitiā nutrit. Sermōes vtiles magis q̄ facetos et effabiles ama: et rectos potius q̄ facundos.

¶ In hac pte Seneca põit quĩq officia tpãtie q̃ ad aliã spẽz q̃ modestia ꝺr. ¶ Primũ officiũ: q̃ tu ꝓtinẽs debes fugẽ turpia añq̃ eueniãt: hoc ẽ nõ solũ effectũ: sz etiã affectũ vicioꝝ strigẽ. ¶ Scõm officiũ: Tu ꝓtinẽs ãpliꝰ nõ debes corripe aliquẽ plꝰ q̃ te ipz. Hoc ẽ pus debes te emẽdare: et inde aliũ ꝛberare. vñ Cato Que culpare soles ea tu ne fecerꝭ ipe. Turpe est doctori cũ culpa ꝛoarguit ipm. Añ duplex est ꝛberatio. ſ. aĩe ꝛ corpis. Aĩe ẽ q̃ se tenet ex pte aĩe. Et de illa loquit hic mgr. Alia est corpis q̃ se tenet ex pte corpis: ꝛ talis itez fugiẽda est. ¶ Tertiũ officiũ: q̃ tu cõtinẽs oĩa q̃ sũt sustinẽda tollerare potes pꝛeꝛ turpitudinẽ. Añ tpatus a ꝛtute tpãtie virtuosꝰ ꝺr: ergo vitare dẽt q̃ opposita sũt ꝛtuti. Et turpitudo ẽviciũ: ĩ se turpis igit ẽ fugiẽda. ¶ Quartũ officiũ: tu ꝓtinẽs averbis turpibꝰ debes te abstinẽ: qz impudicitiã nutriũt. Añ phs in ethicꝭ. Unusq̃sq̃ q̃lis ẽ talia operat Si ergo bonus ꝛ virtuosꝰ: bona opat. Si ergo turpis: turpia opat. ¶ Quĩtũ officiũ: tu cõtinẽs diligẽ debes in sermonibus tuis vtilitatẽ plus q̃ ornatũ. Ratio: qz sermões vtiles edificãt intellectũ: sed facũdi ipediũt inq̃sitionẽ veritatꝭ. Juxta illud phi pmo perihermenias poetice et oratorie orões sunt oblinquẽde id est dimittẽde: qa potius ipediũt in veritatis inq̃sitiõe q̃ pꝛouocãt. Ideo Mincẽcius in speculo hꝭtoriali libꝛo. vij. turpe et valde malevicioſũ est inferre sententiã delicatã: qz a pluribus ĩtelligi non potest propterea tu continens debes diligere plus fructuosos sermones: q̃ facundos.

Abiscebis interdũ serijs iocos: sz tẽperatos: ꝛ sine detrimẽto dignitatꝭ: ꝛ verecũdie. Añ reprehẽsibilis est risꝰ si immoderatꝰ fuerit: ꝛ si puerilit effusꝰ: si muliebrit factus odibilẽ facit hoiem risus: aut superbus: aut clarus: aut fatuus: aut ex alienis malis pꝛouocatus.

¶ Hic Seneca põit aliud officiũ ꝓtinẽtie rõnis eiusdẽ Dicẽs: q̃ tu cõtinẽs debes aliqñ imponẽ tue cõtinẽtie iocos: ꝑpt solaciũ hũane vite: sed moderatos: sic q̃ nõ excedãt honestatẽ: cũ mediũ est de ꝑparatiõe virtutis: vt dicitur quito ethicoꝝ: quia modus est norma virtutum. Et risus immoderatus est reprehẽsibilis. Si fuerit pꝛoductus puerilit: vel superbus: aut clarus: aut malignus: aut fatuus: aut euocatus ex alienis malis: qz semp talis risus facit hominẽ odiosũ. ¶ Unde risus ꝺr puerilis: qñ quis solus ridet sine mozũ maturitate: sine causa: sine opꝛtunitate. Añ moꝛalis. Nõ ride solus nã risus vniꝰ oꝛis. Fatuꝰ vel stultus reputat oĩbus hoꝛis. ¶ Et risus ꝺr

Verberatio anime ꝛ corpꝛis.

Risꝰ puerilis

Risꝰ muliebꝛis

muliebris:quãdo quis riꝺ ſine cauſa legittima:vt mulieres que ex citamẽto laſciuie vel leuitatis ridẽ ſolẽt. ¶ Riſus ꝺr ſuperbus quã do quis ridet ſubſannãdo . et ille generat rancorẽ et odium. Unde Saluſtius. Odiũ querere extreme demẽtie:id eſt ſtultitie eſt. ¶ Ri ſus dicitur malignus:quando quis riꝺ de malefactis ſuis ꝓpetra tis:vt prouerbioꝝ tertio. Qui letanꝫ cum malefecerĩt condemnanꝫ ¶ Riſus dicitur fatuus:quãdo quis ſemꝑ ridet. Ut per riſũ multũ debes cognoſcere ſtultũ. ¶ Dicit autem ꝓuocatus ex alienis ma lis:quando quis ridet in aduerſitatibus proximi : quem tamẽ diligere ſicut ſe ipſum debet. Ideo peccat cõtra virtutẽ charitatis.

Riſus ſupb⁹.

Riſ⁹ malign⁹

Riſ⁹ fatuus.

Riſus ex alienis malis ꝓuocatus.

Si ergo tempus iocos exigit: hos quoꝙ cum dignitate ſapienter gere:vt te non grauet quiſpiam tanꝙ aſperũ: nec te contemnet tanꝙ vilem Nec ſit tibi ſcurrilitas:ſed grata ꝛbanitas. Sales tui ſint ſine dente. Joci ſine vilitate. Riſus ſine cachinno. Uox ſine clamore. Inceſſus ſine tumultu. Quies tibi ſine deſidia erit. Et cum ab alijs luditur:tu ſancti aliquid. honeſtiꝙ tractabis.

¶ Hic Seneca concludit propoſitum ſuum de riſibus et iocis: oſtẽdens qualis debet eſſe riſus et iocus:et vult primo:ꝙ debet fieri ſecundum exigentiam temporis. cum omnia ſuum tempus habent: ⁊ ſuis ſpacijs tranſeant vniuerſa ſub celo:vt dicitur Eccleſiaſtici:ſic vi delicet:ꝙ ſit virilis et bonis moribus euocatus:et non puerilit nec muliebriter. Deinde excluditvanitatem dicẽs:ꝙ ſcurrilitas non debet eſſe grata ꝛbanitas. ¶ Dicitur enim quis ſcurrilis:qui truſis ⁊ nequicũs intendit:hinc inde currens ad congregationes ⁊ conuiuia hominum:vt eis poſſit ſe oſtendere in ſua ſcurrilitate:hoc eſt nequicia. ¶ Deinde ponit documenta dicens : ꝙ tui ſales debent eſſe ſine dente: hoc eſt tue reprehẽſiones fieri debent ſine mordacitate inuidie. Unde ſales dicuntur in plurali numero verba amara ſeu reprehenſiones. ¶ Duplex eſt reprenſio:quedam fit cauſa amicicie:videlicet que procedit a fonte charitatis:quemadmodum pater reprehendit filium amicus amicum . Et illa eſt laudabilis . ¶ Alia eſt q̃ fit cã odij vel ĩimicicie. Et illã autor ꝟ redarguit:ꝗa fit cũ mordacitate . Et tui ioci debẽt eẽ ſine vilitate:hoc ẽ tue ꝓpoſitiones debẽt eſſe ſine malicicia. Et riſ⁹ tuus ſine cachino:hoc ẽ ſine ſubſannatiõe:vñ Cachin⁹ ẽ riſus ĩutilis ⁊ ꝛ a con ⁊ hinn⁹ ⁊ hoc ꝓpt dẽtes q̃ videt albẽ in

Quis ſcurrilis

Reprehenſio duplex.

risu. Vox tua debz esse sine clamore: et incessus: t transit⁹ tuus sine strepitu: et requies tua debet esse sine pigritia. vñ Cato. Plus vigila semper ne somno deditus esto. Nam diuturna quies vicijs alimẽta ministrat: Et cum ab alijs hominibus luditur tunc tu semp̃ tractare debes aliquid honesti negocij et operis hoc ẽ: q̃ homo vir tuosus nunq̃ debet habere animum dissolutum: sed semper se occupare bonis operibus: vt dictum est supra. Non semper sis in actu et cetera.

Si continens es: adulationes cuita: sitq̃ tibi tam triste laudari a turpib⁹ q̃ lauderis ob turpia. Lectior esto quotiens displices malis: t malorum de te estimationes prauas: adveram tibi laudationẽ ascribe.

Hic Seneca ponit alia officia temperantie que ad modestiã reduci possunt inq̃tum est spẽs temperãtie. Et vult q̃ continens debz fugere adulationes: hoc est blãdos ꝑmones. Seneca autor est libro iij. Qui enĩ sapiens est minime adulationibus credat: Fictis enim sermonibus venantur homines: sicut per rhete siue per hamum capiuntur pisces. Fugere ideo debet: quia peruersa laudatio est et vicium detestabile: vt ptz per eius diffinitionẽ. Adulator est qui supra modum virtutis: in conuersatione hominũ nimiũ vult complacere hominibus alijs: in sermonibus vel factis. Ideo Tullius in tusculanis questiõibus libro vij. ait. A turba q̃tum potes te separa: ne adulatoribus latus prebeas: artifices sunt ad capiendũ superiores Ideo dicit Seneca. q̃ valde detestabile est laudari a turpibus Qui ergo laudat a talibus: signum est q̃ ipse etiam vicios⁹ exta: cũ omne simile diligat suum simile. Et ecclĩastes. vij. In displicẽtia enim amicicia frangitur. Tanta est enĩ distantia inter probos et improbos: quanta est inter virtutem et vicium: vt dicitur in ethicis. Ideo debet gauderevt vituperatur a malis: et ascribere prauas suspitiones adveram recõmendationem.

Difficillimũ opus ꝑtinentie est assentatiões adulatores repellere: quor sermones aũm quadã voluptate resoluunt Nullius per assentationem amicicia mereris: nec ad tuam promerentem gratiam per hanc ad te aditum alijs pandas.

¶Hic Seneca subdit aliqua officia ꝓtinētie Dicens ꝙ difficilimū ꝓtinētie opus est: remouere assentatiões adulatoꝝ: cū q̄si naturale est laudē appetere. Nemo in suis negocijs optat vituperiū: cū est de rōne maloꝝ: sicut laus est de rōne bonoꝝ vt dr .i. ethi. Et dicit vltra ꝙ tpatus amicicią acq̄rere nō debz per assentationē. Quia vt dicit Tulius. li. iij. rheto. Assētatões dulcia p̄ncipia ꝛ iocunda habēt exitus autem amarissimos. Ideo acquirere non debet nec permittere alijs suā amicicią gratia adulationis ꝛc̄.

Nō eris audax: nec arrogās: nec ꝓtinax: sūmittes te Nepucies dignitates ḡuitate seruata: Ammoneberis libēter: et reprehenderis patienter. Si merito obiurgauerit te aliquis: scito ꝙ profuit. Si immerito: scito ꝙ prodesse voluit Non. n. acerba: sed blanda verba timebis

¶Postq̄ determinauit de adulatõe p quā aīmus in supbia mergit: h̄ ꝓr ponit documēta p que possum⁹ effugere supbiā: qr nihil acri⁹ cruciat nil molesti⁹ arguit q̄ ipa cū sit pestis occulta. viciorū origo: vt oīum maloꝝ initiū: sicut hūilitas initium est oīum bonoꝝ. ¶Ideo h̄ autor ponit documēta ꝑ eā. Et vult p̄mo: ꝙ hō tpatus nō dēt eē audax: hoc est nimis p̄sūptuosus: qr talis audacia ducit hoīem ī mlta ꝑicula corpis et aīe. Nec dēt eē arrogās: hoc est supb⁹: qr supbia inficit oīa bona Ān Sanfred⁹ in noua poetria. Fel modicū totū mel amaricat: vnica mēda. i. macula totalē facīē deformat. Etiā de⁹ hoī supbo resistit: ḡ supbiā fugere debem⁹ Et subdit ꝙ hō tpat⁹ etiā dēt hr̄e hūilitatē: qr ꝑm euāgelistā in euāgelio. Qui se hūiliat exaltabitur. Ideo dicit Beat⁹ petr⁹. Estote subiecti omni hūane creature ꝓpter deū. Et tu ꝓtinēs nō debes iactare te ex hūilitate aliq̄. hoc ē te laudare. Ān puerbioꝝ xxvij. Sermo laudet te alien⁹: et nō os tuū: extraneus et non labia tua. Et idem invi. capi. Qui odit increpationes stultus est: ideo hic dicit Seneca ꝙ ꝓtinēs debet libēter sustinere ammonitiones. Cū autē aliquis increpauerit te merito: scire debes ꝙ talis ꝑfuit tibi. si aūt īmerito scias ꝙ voluit tibi ꝑdesse: tō non debes timere acerba verba sed blāda. Ān Salo. puerbi. xxvij. meliora sunt vulnera diligētis q̄ faruulēta oscula odiētis.

Esto vicioꝝ tuorum fugax ipse: aliorum vero nec curiosus scrutator: neq̄ acerbus reprehensor: sed sine exprobratione corrector: ita vt ammonitionē semper charitate et hilaritate preuenias.

¶Hic Seneca ponit documēta p̄ que possum⁹ fugē supbiā. Et dicit q̄ tu cōtinēs debes esse vitator tuor̄ viciorū: qr nihil peius est vicijs vt dicit Ouidius libro Fastor̄. Nec etiā curios⁹ inq̄sitor alior̄ vicio rū debes esse: quia multa mala exinde oriunt. Neq̄ rep̄hēsor acerbus esto: hoc est crudel corrector: sed añcedere debz āmonitio charitatis r hilaritatis: hoc ē ex īuidia aliū corrigē nō debes: sz ex dilectiōe

Errori facile da veniam: Nec extollas quenq̄: neq̄ dejicias. Dicentiū esto tacitus auditor: auditorū prompt⁹ repetitor. Te querenti faciliter respōde: Contēdēti facile cede: nec ad iurgia siue disceptatōes descende cito: r si que sunt: ratione remoue.

¶Hic autor ponit alia officia ad spēs tp̄ātie se extēdētia. Et vult p̄mo: q̄ tu cōtinēs facilit debes dare veniā errāti: hoc est īdulgentiā et graciā: qr magnū donū ani est: vt dicit Varro in sentētijs. Similit Therēti⁹. Magna ps pietatis est īdulgē errāti. Jō p̄opt⁹ debes esse ad dādāveniā. Nec aliquē extollē debes, ppt nimiā laudationē. Añ Horaci⁹ in epīs. Qualē ymēdas aspice atq̄ itez aspice. Ne moxī cutiāt aliena pctā pudorē. Neq̄ aliquē dep̄me, ppt nimiāvitupatiōnē. vñ Tulli⁹ in tusculanis. Stultitie p̄p̄um est alior̄ cernē vicia et obliuisci suor̄: sz mediū r modū serua. Juxt dictū Ludolphi. Oībus adde modū nod⁹ ē pulcerrima, xt⁹. Et tu ȳtinēs esto tacit⁹ auditor loquētiū: r parat⁹ repetitor auditor̄: hoc ē q̄ tu ȳtinēs tacite audire debes xba que dicūtur. Et te interrogāti facilit respōde. hoc est ignorantem informare debes de dubijs que ipse a te querit. Et subiungit q̄ continens non debet aggredi ad iurgia siue dissensiones: sed se remouere cum ratione: hoc est q̄ concordiam facere debes inter litigantes: quia concordia nutrit amorē vt dicit Cato. rc.

Si continens es animi r corporis tui motus obserua: ne indecori sint: nec illos ideo contemnes: quia latent: nam nihil differt si nemovidcat: cum tu ipse videas.

¶Hic Seneca pōit alia documēta ad spēs ȳtinētie se extēdētia. Et dicit: si tu p̄at⁹ es dēs ffrenare appetit⁹ aī tui r corpis ne sint indecētes. ¶Et sciēdū q̄ duplex ē appetit⁹: videlz. Sēsitiu⁹ r est qui in

clinat hoiem ad rē delectabilē ꝛ corruptibilē. Sed intellectualis ē q̄
inclinat hominē ad acquirēdū bonū ītellectuale vt virtutes ꝛ scien
tie. Et ābos custodire debz tempat⁹ homo: cū rō sp depcaī ad optīa
Sēsus vero ad mala. s. ad delectatiōes corpales ꝛ res corruptibiles

Mobilis esto: non leuis: constās: nec ptinax: alicuius rei
te habere scientiā ignotū necnon molestū sit: omnes tibi
pares facies: inferiores superbiēdo non cōtemnes: supe
riores recteviuēdo non metuas: In reddenda officiosita
te ne sis negligens: neq; acerbus exactor appareas.

¶ Hic Seneca pōit alia officia et pprietates tpantie in q̄b⁹ breues
et vtiles īuit doctrīas: vt pz in līa. Dicit p̄mo sic: q̄ homo tpat⁹ de
bet eē mobil. ¶ Añ hō dupl̄r dr eē mobil. Uno mō corpalit: videlz
qui facilit ꝛ leui occasiōe mouet de loco ad locū. Et tal pp̄e dr incō=
stās. Incōstātia aūt viciosa ē: ꝛ cā error ſ vt dicit Boeci⁹ ī li. de disci=
plīa scholariū: vbi de filio icōstātie ī exēplū suos act⁹ tradidit: vt cō=
stātes in negocijs nr̄is sim⁹: ꝛ ab eo pstātiā ꝓ quare discim⁹. ¶ Sc̄o
mō hō dēt eē mobil spūalit: videlz q̄ mouet ad aliq̄ facieda cā ꝛ rōe
exigente: ꝛ de illa mobilitate loq̄tur ꝟ seneca. Et dic: q̄ tpat⁹ dēt eē
flexibil ad pagēdū bona et nō dēt eē leuis: hoc ē icōstās ꝛ īstabil sed
poti⁹ firm⁹ ꝛ pseuerās in bono: qr̄ ꝟm Isidoꝝ Sal⁹ īchoāti p̄mittit
perseuerāti aūt dat: nō eī beat⁹ ē q̄ aliq̄ bonū īchoat: sz q̄ pseuerā
tur termīat. Nec tēperat⁹ debet eē prop̄e opīonis: sed aliq̄n cōsilia
alioꝝ accedere debet. Juxt illud Catonis. Nulli⁹ sēsū si p̄dest cōtēp=
seris vnq̄. ¶ Et subdit: q̄ cū tēperat⁹ possidet sciētiā: alios libent īfor=
mare debet ꝛ nō hr̄e tediū in īformādo. Añ Bernard⁹. Quoꝝ ig
norātē informās nō min⁹ facit q̄ q̄ indigēti panē p̄bet. Jō eē Alan⁹
in p̄ūbijs. Nō min⁹ is peccat q̄ cēsū cōdit in agro: q̄ q̄ doctrinā p̄dit
in ore suo. Et tpat⁹ dēt esse hūil cū ipa hūilitas exaltet. Nec dēt cō
tenere īferiores. Etiā nō debz timē superiores: cū recteviuit. vñ Cato
Cū recteviuas ne curas verba maloꝝ. In officiositate reddēda non
debz esse tardus neq; acerbus corrector superioꝝ. vnde Isidorus.
Sic se hr̄e dēt supor erga suos subditos vt ipe pl⁹ diligat q̄ metuat

Cunctis esto benign⁹: nemini blādus: paucis familiaris
omnib⁹ equus esto: secrior iudicio q̄ sermone: vita q̄
vultu: clemētie cultor: scuicie detestator: bone fame semi
nator: nec inuidus alicne.

Hic Seneca poīt alia offcia tpantie cū p̄oīb⁹ et sequētib⁹ aliq̄liter

ꝓueniẽtia. Et vult ꝑmo: ꝙ tu cõtinẽs oĩb⁹ hoĩb⁹ benign⁹ eẽ dẽs. Sic ꝺr ẽt in euãgelio. Estote mĩcordes sic ⁊ pr̃vr̃ mĩcors est qui ĩ celis ẽ Silr vt habeť math. xi. Discite a me: qr mitis sum et hũilis corde. Et nemini debes eẽ applausiu⁹: nec oĩb⁹ aures tuas cõmittere. vt hẽť invitꝰ pho⁊ capi. xrix. Et tu ꝓtinẽs paucis hoĩb⁹ debes eẽ familiaris. Juxta illꝺ Therẽtij. Mã nimia familiaritas ꝓtẽptũ parit. Silr plaut⁹ nemini te nimis sodalẽ facies. vñ Qui nimis hũilis ẽ ꝑ stulto reputať. Et subdit ꝙ ꝓtinẽs oĩbus hoĩb⁹ equus eẽ ꝺr: et seuerior in iudicio ꝙ in ꝓmone: silr invita ꝙ in facie crudelior. amator pietatis. qr ꝓtinẽs a virtute tpantiex̃tuosus ꝺr. Dicit ꝗ clemẽtiã hr̃e ꝺr et autor bone fame esto: hoc ẽ vbicũqꝫ venies ibi semp bonũ de ꝓrio ꝑferre debes: et nõ malũ. Culpator enĩ hoĩm nõ ẽ verus recõmẽdator. Et deteſtator eẽ debes crudelitatꝭ et nõ iuidiosus fame alteri⁹ nam hoc iusto iudicio dei ꝓtigit: ꝙ qui conať lumẽ aliene fame in alijs destruere seip̃z destruit. vt dicit: Ala. in de plãctu nature. ꝑsa vij. Sicut papilio volitãs circa lumẽ ipm extinguit ⁊ seipm ꝓburrit ita iuidia aliene fame Jnuidia eĩ vt dic̃ pꝺs ĩ secretꝭ secretor. detractionẽ gñat Jõ ꝓsolať nos salomõ ĩ puerbijs. xrij. c. dicẽs. Me ꝓmedas cũ hoĩe iuido: et ne desideres cibos ei⁹: qm̃ ĩ silitudinẽ arioli ⁊ cũ ꝓiecturꝭ estiãt qꝺ igrat ꝓmede ⁊ bibe dicẽs tibi ⁊ mẽs ei⁹ ñ ẽ tecũ.

Rumoꝛib⁹/ crininib⁹/ suspitionib⁹/ mĩme credul⁹ sis: sed potius malis que per spẽm simplicitatis ad nocendũ alicui quibus surrexerint honorem surripientes: oppositissim⁹ sis: ad iram tardus: ad misericordiam pronus

Hic Seneca poĩt aliq̃ officia cũ ꝓrib⁹ aliq̃liť cõueniẽtia: et vult ꝑmo: ꝙ tu ꝓtinẽs nõ cito credẽ debes fabulis et rumoꝛib⁹ vulgariũ Juxta illꝺ Catõis Moli tu cuidã referẽti credẽ sẽp. Erigua est ꝺbuẽ da fides qr multi mẽta loquũť. Mõ credať cuiꝙ si mẽta loquiť: et ꝺ iõ qr in mẽtiloq̃o raro deest mẽdaciũ. vt ꝺr ꝑuer. x. Jõ mĩme credulus sis. nec etiã credere debes criminib⁹: hoc est diffamatiõib⁹ qr vt dictũ est ꝑcurator bone fame: et semiator eẽ debes. Illi aũt ꝙri⁹ eẽ dẽs q̃ nitiť surripere bonã famã: videlz q̃ ꝑ spẽm falsã veniũt ad nocendũ aliq̃b⁹ Et tu mĩme credul⁹ eẽ debes. suspitionib⁹ Mã suspicio ꝺm Tul. ẽ qñ ex malis iudicijs ꝓcedit. Cõtingit aũt suspicio tribus mõis. Prio qñ q̃s ĩ seipo malus ẽ: qñ ipe q̃si ꝓsci⁹ sue malicie malũ de alio opiať. Scꝺo: qñ aliq̃s efficiť mal⁹ ad alterꝫ: qr ꝺ ĩimico ex leuib⁹ signis q̃s mala opiať Tertio: ex magnis expimẽtꝭ: ⁊ sic pꝺs dic̃ q̃ senes maxie sũt suspecti: qr mẽtiẽs expimẽtũ hñt. Et subdit Seneca. Tu ꝓtinẽs ꝓn⁹ eẽ debes ad mĩam: ⁊ lent⁹ ad irã Mã iravt dicit phũs. vij. ethi. macerat corp⁹. Señ. in li. ij. de ira nihil velociꝰ ad insanitã q̃ ira iõ ẽ fugiẽda. Etiã iõ: qr corrũpit subiectũ et vitã dinuit.

Jn aduersis esto firmus: in ꝑspis cautꝰ et hũilis occulta

torvtutū Sicut enivicioꝝvane glīc ꝓtēptor: et hoꝝ q̄b⁹ ꝑditus es nō acerb⁹ exactor esto. Nullius īprudentiā despicias. Rari sermonis esto: loquētium patiens auditor Seuerus nō seuus: hilares nō spnas Sapiētie cupidus et docilis. Que nosti sine arrogātia postulāti īpartire: q̄ nescis sine occultatione ignorātie tibi postula impartiri. ¶Hec est vltima ps hui⁹ capi. de tpantia In q̄ seneca plīma officia tpantie supaddit: cū repetitōe q̄rūdā p̄habitoꝝ Et vult p̄mo: q tu cō tinēs firm⁹ eē dēs ī diffortuniis vel adūsitatib⁹ et circūspect⁹ vñ Cato. Cū fueris felix q̄ sūt adūsa caueto. Māvltia raro corrñdēt p̄mis Jō ēt señ. li. vij. de nālib⁹ sic dic. Nescis fortuna q̄escē nūc leta nūc tristis. Dēt igit nemo in ꝓspitatib⁹ gaudere: neq in adūsitatib⁹ deficiat. Et subdit: q ꝓtinēs dz eē hūilis: occultator suaꝝ vtutū: hoc ē nō dz q̄rere glīazvanā de suis vtutib⁹. Mā glīa labilis ē: vt dic mgr Seneca in epla q̄dā ad Lucil. Quid devanis glīarʒ hōib⁹ qz mīme ꝓdest: iō ꝓtēnere dēs vanā glīam: qz facilit decidit sic flos. Tull. ij. offi. Et subdit q ꝓtinēs etiā nō dz eē crudelis exactor vel corrector illoꝝ hoīm q̄b⁹ añposit⁹ et p̄posit⁹ ē in dignitate. ʒ hūilis vt p̄us patuit. Neq etiā ꝓtinēs alicui⁹ īsipiētiā spnere dz. Mā magna mia est misereꝛe īsipiētis: vt dic Platin⁹ phs. Et cōtinēs pauca loqui dz: t illa q̄ loqtur vñt eē va. Juxta illd moralis. Sermo breuis ver⁹ tuo ꝓcedat ab ore. Sikr Cato. Nō sis vētos⁹ tc. Et dz eē cupid⁹ sapiētie Mā nihilvtili⁹ hoīb⁹ in hac vita ē q̄ ipa: qz disponit oīa. vt dr Sapiē tie. vij. Et vitā q̄etā efficit. vt dic Seneca ad Lucil. Et ꝓtinēs ēt dz esse docilis hoc est diligent dz insistere studio Quare dicit Señ. in lxxvij. ad Lucil. q̄diuviuas tā diu discas. vñ Cato. Instrue p̄ceptis aīm ne discere cesses. Mā sine docknavi. tc. Etiā cōtinēs imptiri dz illd q̄d pōt postulāti: cui⁹rō añ habita est. Et ea q̄ tu ignoras sineverecundia inquire ab alīs. Mā p hec aīm⁹ tu⁹ eleuat. vñ. Sepe roga re: rogata tenere: retenta docere Hec tria discipulū facīt superare mgrm. Ideo nō debes vereri de inq̄sitōe: nec occultare tuam ignorantiā. Nō enivicū est nihil scire: sed nihil discere vel le.

De iusticia.

i Justicia post hec vtus est. Quid aūt est iusticia: nisi tacita nature cōnexio: in adiutoriū multoꝝ adinuenta Et quid est iusticia: nisi nostra constitutio seu diuina lex: et vinculū hūanc societatis. Jn hac aūt nō existimam⁹ q̄d expediat. Expedit illa quicquid dictauerit.

¶ Istud est vltimū et ꝑncipale capi. hꝰ toti⁹ libelli Senece: in q̄ determinat de vltia ✠tute cardiali. scz Justicia: Et diuidit in duas ptes In ꝑma pte ponit Señ. diffitionē: in scđa ꝑpetates et officia iusticie ibi Si q̄s ⁊c̄. In ꝑma pte inuit ꝑmo: q̄ iusticia ē ✠tꝰ: scđo cuiusmo dix✠tꝰ ē iusticia: ibi q̄ ipa ēvtilis ⁊ illa patēt i textu ꝓz ordinē. Añ q̄ de his in spēali aliq̄d dicet: ꝑmittēda sūt q̄dā gñalia ꝑ noticia seq̄ntiū hñda. Et sūt ka. ¶ Primū: q̄ iusticia respicit ea q̄ fiūt in cōicatiōi bꝰ hūanevite. vt dic̄ phs. v. ethi. Silr mgr hic in lra. qñ dic̄: q̄ ipa sit repta i adiutoriū mktor. Quicq̄d ei rō licitū eē dictat: ꝑsequēđ ē et rcā rō dictat i hūanis cōitatibꝰ vite necessariis eq̄litatē et eq̄tatē g̃ merito eq̄tas ꝯuāda est q̄ ꝑpriū obiectū est iusticie. Scđz ꝑncipale ē: i q̄ ꝓsistit iustitia: et q̄s ꝑpus eiꝰ actꝰ ē. ¶ Propꝰ ei actꝰ ipsiꝰ est reddēvnicuiq̄ qđ suū ē. Mā makia iusticie est opatio exterioꝝ ꝼm q̄ ipa vel res q̄ p eā agit fit respectu alterꝰ ¶ Propriū ei cuiuscūq̄ ē qđ sibi dat ꝼm eq̄litatē et ꝓportionē iusticie: g ꝑpus actꝰ iusticie ē reddere vnicuiq̄ qđ suū ē. Tertiū ē de q̄ditate ipsiꝰ iusticie. vñ ipa sic notificat ꝼm Ambro. i li. de offi Est q̄ vnicuiq̄ reddit qđ suū est: alienū nō vēdicat: vtilitatē ꝑpā nō negligit: vt cōem equitatē custodiat Eadē ꝼm btm Thomā in scđa ij. q. lij. sic diffinit: est ꝓstās ppetua q̄ volūtas: vnicuiq̄ q̄ suū ē tribuēs. Silr a phō. v. ethicoꝝ: est habitus scđm quē aliquis dicit opatiuus scđm electionē iusti.

Quisquis hanc sectari desideras. Primo dcū time: ⁊ eū ama: vt ameris ab eo. Amabis aūt deū si imitaberis eū i hoc aūt: oibꝰ vel ꝑdesse: nulli nocē. Et tūc cūcti appellabūt: tevix iustū: et oēs te sequunt: venerabunt: ⁊ diligēt

¶ In hac pte Señ. ponit ptē executiuā ponēdo ꝑpetates ⁊ officia iusticie dicēs ꝑmo: q̄ sectator iusticie ꝑncipalit dēt timere deū. Añ ꝑuerbioꝝ. xxix. In timore dñi esto tota die: nam initiū sapiētie ē timor dñi. Eccl'astici. i. Mā timor dñi vt ibibē dr gla et glatio et letitia ē. Jō deū timere debem⁹ vt amemur ab eo. Jō etiā diligē pre oibꝰ debem⁹ eū. vñ Cato. Si deꝰ est aīm⁹ vt nobis carmīa dicūt. Hic tibi ꝓcipue sit pura mēte colēdꝰ. Ille aūt amat deū q̄ imitat eū in suis mandatis In hoc: vt oibꝰ ꝓficuꝰ velit eē: ⁊ nīli dānū īferre: qñ q̄s hoc facit tūc oēs hoīes appellabūt eūvix iustū et ꝑfectū: ⁊ oēs sequūt ⁊ amāt eū

Justus eni vt sis: non solū nō nocebis: sed etiā nocentes phibebis. Mā nulli nocere nō est iusticia: sed ab alienis abstinentia. Ab his ergo incipe: ⁊ nō auferas nisi ad maiora ꝑueharis. Etiā aliena ablata restitue. Raptores q̄z ipsos ne ab alijs timēdi sunt: castiga et phibe: et cohercc

¶ Hic Sen. ꝓsilit alia officia iusticie dicēs: nō solū i hoc ꝓsistit iusticia vt nulli noceas: sed etiā ꝓhibere nocētes. Nam nulli nocumētū inferre: ꝓpe dicta nō est iusticia: imo reqrit custodia ab alienis malis: ꝙ ab his documēt̄ debes incipe: et nō cessare donec ad maiora ꝓueharꝭ Etiā nō solū aliena ablata restituere debes: imo etiā iuēta q̄ fuerūt possessa et relicta. vt dic̄ bt̄us Thomas i scda. ij. q. lxvi. Et castigare dēs et ꝓhibē ipos raptores ne ab alijs hoīb⁹ sint formidā di: qr in hoc cōsistit ꝓprius actus iusticie vt visū est.

Ex nulla vocis ambiguitate ꝓtrouersiā nectas: sed aīmi q̄litatē speculare: nihil tibi intersit: an affirmes vl̄ neges De religiōe ac fide scias agi: vbicūq; de veritate tractatur Nā etsi de⁹ in iurciurādo inuocet̄: et iuocāti test̄ nō erit tñ inde non trāseas veritatē: nec iusticie trāsileas legem.

¶ Hic Señ. poīt alia officia ad hītū iusticie ꝓtinētia. r vult ꝑmo: ꝙ hō iust⁹ de dubio ꝼmōe disceptationē facē nō dz. hoc idē Cato i suis dogmatib⁹. Irat⁹ de re icerta ꝓtēdere noli. Nā hoc ꝓpū ē stulto rum vt dz ꝓuer. xvij. ca. Labia stulti īmiscēt se rixis: r os ei⁹ iurgia ꝓuocat Et subdit Señ. ꝙ q̄litatē aīmi īspicē dz iust⁹: sic videlz ꝙ sit īsecutor bonoꝝ moꝝ. et scire debes ꝙ iste tractat⁹ ē de religiōe r fide: iō ꝼuā da est vbicūq; tractat̄ de veritate. et si deū in iure iurādo īuocauerꝭ: et nō tibi testis fuerit: ꝓpt̄ea nō dēs trāsire veritatē nec statutū iusticie Nam post deū ipsa veritas colēda est: vt vult pythagoras q̄ sola deo hoies ꝓxios facit. Iō pbs empedocles inquit. Caue ab his qui veritatem nō seruāt: iō nūq; recedere debes a lege veritatis nec iusticie

Q si aliqñ coarteris mēdatio vti: vtere nō ad falsi sz ad veri custodiā. Et si ꝓtigerit veritatē mēdacio redimē: nō mēticris: sed potius excusabis: qr ibi honesta cā ē. Iust⁹ secreta nō ꝓdit: tacenda cñi tacrt: et loquenda loquit̄

Hic Señ. poīt alia officia ad hītū iusticie ꝓtinētia volēs: ꝙ si tu alñ ꝓpulsus fuerꝭ aliqñ frui mēdacio: vti debes ad ꝓseruationē veri r ñ falsi: nā ad iusticiā nos nati sum⁹. vt dic̄ Tull⁹ in li. i. Nihil p̄stanti⁹ q̄ intelligi nos ad iusticiam eē natos: nō enī opīone sz natura ius īstitutū ē. Cū aūt iust⁹ dz q̄si ius ꝼuās: vti dz ad cōꝼuationē veri sermonis: et ꝓpt̄ vtilitatē mēdacij. Mēdaciū aūt ꝼm se malū ē et fugiē dū: vt dic̄ pbs. iij. ethi. Unusq̄sq; q̄lis est talia facit opa r viuit nisi gr̄a alic⁹ opet̄ Si aūt ꝓtigerit nos vti mēdatio ꝓpt̄ vtilitatē pr̄i: r ñ ꝓpt̄ deceptōez vl̄ gr̄a lucri mēdaciū p̄uū ñ ē r si hō iust⁹ ñ manifestat secreta iust⁹ dz. Sz fatui faciūt oppīto mō: ỽ qb⁹ Alan⁹. Stultior est stulto qui mādat balsamo cribo. Et ỽbis plenoꝝ ba tacenda viro

At illi alta pax ē: et secura ēt trāq̄llitas: vt dū illi a malis vi
cūr: ab ist; āt malavicār. Hec g̃ si studē curauer; let⁹ t ītre
pid⁹ finē tui curs⁹ expectab tristiciā h⁹ mūdi hilar; despici
es t tumultuosa expectabis q̄et⁹ t ad extrēa secur⁹ ppab

¶ Hic p̃n ostēdit Seneca q̄ sūma req̄es: t alta pax seu secura tran
quillitas illi hoī existit videlz iusto: q̄ tacēda tacet t loquēda loquit
Et cū mali hoīes supant a malis: tūc ipe oīa supat mala. Et g̃ ifert
seneca. Si iust⁹ curā habuerit i studēdo: t retinēdo ea q̄ dicta sūt de
iusticia: iste tut⁹ et let⁹ expectare pōt fmīnū suevite: et oīa hui⁹ mun
di refutat: videlz tristiciā t tumultuosa sustinet: t g̃dier tutus ad ex
tremavite sue. Nā iusticia fm Mercuriū est vocatio dei. Cū aūt illa
duo officia ftinz: q̄ pōit Lactāt; i li. de vo cultu dei: videlicet p̃iūgi
deo t hoī: p̃mū videlz deo p̃iūgi flīgio nūcupat. S cōm āt hūanitas
est: secure et hilarit pperare p̃t ad extrema iudicia ppt iusticiā hō.

De mēsura et moderatiōe prudētie

Is g̃ istitutōib⁹ he q̄ttuor virtutū spēs pfectū te faci=
untvix si mēsurā rectitudīs hax cū viuēdi finc fua
bis. Nā si prudētia fmīos suos excedat. callid⁹. pauid⁹.
acumis eris ingenij. iuestigator latētiū qualiūcūq̄ noxiax
ostētator vocaber; iimic⁹: timid⁹. suspicatiōib⁹ attēt⁹. sēp
aliq̄d timēs. sp aliq̄d q̄rēs. sp aliq̄d existimās t subtilissi=
mas suspiciones tuas ad rep̃hensionē alicui⁹ impīgēs
admisso notaber; digito. astu plen⁹. versipell. simplicita=
tis iimic⁹. cōtēplator q̄ culparū. et postremo vno nomīe
a cunctis malus vocaberis homo.

¶ Postq̄ Seneca determīauit specificet sigillatī de q̄ttuor virtu=
tib⁹ cardīalib⁹: viz de Prudētia Magnanimitate Cōtinētia et Iu=
sticia. Hic p̃n ponit epilogationē hax virtutū: t h⁹ ppt meliorē hītiā
memoriā. Et p̃mo ponit fcapitulatōez prudētie. Scōo magnimitat;
Tertio p̃tinētie: q̄rto iusticie Et ptes patebūt p ordīez i pcessu lre

¶ Epliogãdo dicit sic: his ꝙ istitutiõib⁹ ⁊c. ꝙsi diceꝫ ꝙ ille ꝙttuor ✠ tutes cardiales cũ officijs earũdẽ: faciũt te virũ felicẽ ⁊ pfectũ: ⁊ h⁹ ẽ vex siviues ꝺm mẽsurã rectitudis. vnde Seneca in epla lxxxviij. ad Lucilliũ hec inqt. ¶ Hoc optimũ hz ĩ se generos⁹ aniⁱ⁹: ꝙ excitat ad honesta: magnarũ rerũ spẽ ad se vocat et attollit dociles ꝙ natura nos edidit: sz rõnẽ impfectã dedit: ꝙ ✠tutib⁹ et sciẽcijs pfici pt. ¶ A ✠tutib⁹ eĩ mores fiũt: a moribꝰ ✠t⁹ pficit: vt dic̃ ¶olycrates li. v. ⁊ Aug⁹. de ciuitate dei li. ij. c. xxi. ¶ Narrat istũ ✠sũ. ¶ Moribꝰ ãtiqs res stat rhomana viriſq. ꝙ ✠sus nihil aliud ptẽdit: nisi ꝙ ille ꝙ modũ ſuat ĩ ✠tute ⁊ pseuerat: ille oĩa bñ ſgit: ꝺs ãt amator cupit eẽ virtutꝭ speculeꝫ ne ꝺmĩos excedat: qr ꝙ excedit ꝺmĩos prudẽtie: ille erit callid⁹ et ẽt pauid⁹: vt pz ĩ lra: ⁊ postremo ab oĩb⁹ hoĩb⁹ vno noie pũs⁹hõ diceꝫ.

In has ꝙ maclas: prudẽtia ĩmoderata ꝓducit. ꝙcũqs ĩ ea mediocriꝫ laute pſistit: nec obtusũ hz ĩ se aliqd nec ✠sutũ ¶ Hic ꝓñr Seneca ꝓclusiue oñdit: ꝙ si ꝺs ĩmoderatã prudẽtiã seq̃ tur: ille sciat ꝙ in has maculas. i. in hec vicia iã dicta labiꝫ. Qui ãt mediocriꝫ in ea ꝓſistit: hoc ẽ modũ ſuauerit ille nihil versutũ nec obtusũ hz. Mã ipa (vt dicit ¶latin⁹ pbs in li. quẽ scripsit de moribꝰ) est ad rõnem norma que cogitat singula pseuerare: ac nihil ꝓter rectũ facere: velle hũanis actibus ꝙ diuinis arbitrijs prouidere.

De moderanda fortitudine.

Agnanimitas aũt si extra modũ suũ se extollat faci et virũ minacẽ: iflatũ: turbidũ: inqetũ: et in ꝙscunqs extollẽtias dictoꝝ aut factoꝝ neglecta honestate festinũ qui momẽtis oĩbus supercilia erigens: vt bestiarius etiã deridendus. Nam quieta excitat: aliũ ferit: alium fugat. ¶ Hic Seneca põit recapitulationẽ magnanimitatꝭ volẽs: si ꝺs ãt extra modũ se extollat: tũc ipa facit vix supbũ. Supb⁹ aũt ẽ ille ꝙi deri cupit. Etiã vix minacẽ ⁊ iratũ. Irato aũt sp ineſt ãgustia furor: vt inqt Virgili⁹ li. ij. Totã mẽtẽ ꝓcipitat: ira animũ ꝓturbat: sẽsũ nõ facit discernẽ verũ. vt dr in pbia poetaꝝ li. iiij. ca. vi. et etiã vix inqetum facit qs hoĩem repẽtinũ vel velocẽ in quascũqs extollẽtias dictorũ vel factorũ: postpoſita tñ honestate. Qui aũt modũ nõ seruat ille semp deridet et subsannat alios mouẽdo oculos suos ꝓpter curiosꝭtatẽ. Ideo deridẽd⁹ ⁊ subsãnãdus est: tanꝯ crudelis homo.

Sed ꝯuis audax impugnator sit: tamẽ multas extra se

violẽtias ferre non poterit: ſed miſerum obtinet finem aut crumnoſũ derelinquit. Ad hẽſura ergo magnanimitatis eſt: non timidum eſſe hominem: nec audacem.

¶ Hic cõplet dictũ ſuũ de magnanimitate dicẽs q̃ quis magnanimꝰ ſit audax ſit iuaſor tñ nõ põt ferre mꝫta ardua corpis extra ſe: ꝛ hoc ſi excedat modũ magnanimitatẽ Si aũt trãſgrediat obtinz miſerrimũ finẽ: hoc ẽ miſerabilẽ mortẽ. aut poſt ſe mittit erũnoſã recordationẽ ſeu mẽoriã: ꝓpterea ĩfert Seneca: q regꝫa et modꝰ ꝛ mẽſura magnanimitatẽ ẽ. nõ nimis timidũ eẽ hoĩez: nec nimis audacẽ nec pſũptuoſũ: ſz mediũ modũ hr̃e. exq̃ſtus in medio conſiſtit: vt dic̃ phs in ethi. Hẽpe ipſa veritatẽ põicat: iudices falſos redarguit: et oĩm ſtutũ gña ad ſalubrẽ portũ deducit. Qua ꝓpꝫ oẽs virtutes ſũt ſine ſtute: ſi magnanimitas comes nõ fuerit Nihil eĩ fortẽ aut audacia ſtꝰ inexptũ liquet. hoc inqt Ouidius li. de põto. Dia deficiũt aimꝰ ſolꝰ oĩa vincit: ſed oĩa cogitat: ꝛ oĩa tpat. vt dic̃ Ouidius ibidẽ. Jõ in li. x. metamorphoſeos ſic ait. Audẽtes deus ipe iuuat. vñ etiã Virgi. Audentes fortuna iuuat timidoſq repellit. Et ergo pre oĩbus magnanimitas eſt ſeruãda et retinenda: et hoc cũ mõ ꝛ regꝫa et nõ exceſſu

De modo temperantie.

Ontinẽtia deiñ his ẽmis te aſtringat: caue ne ſis pcus nec ſuſpicioſe et timide manũ ꝓtrahas nec nũmis ꝯz ſpeculũ ponas: nã talis ꝛ tãta circũfuſa putrebit integritas. Hac g mediocritatis linea ꝓtinẽriã obſeruabis: vt nec voluptati dedit⁹ / ꝓdig⁹ ꝛ luxurioſus / appeeas nec auara tenacitate ſordidus: aut obſcurus exſtas.

¶ Hic Seneca poſt recapitulationẽ ẽcie virtutꝫ cardĩalis: videlicz ꝓtinẽtie: dicẽs q ꝓtinẽtia facit te virũ virtuoſũ his officijs ꝛ ẽminis q̃ duo ſũt. ¶ Primũ officiũ ẽ: q tu ꝓtinẽs pcus eẽ nõ debes: hoc ẽ tenax in reb⁹ dãdis. Et rõnẽ ſubiũgit: ne doloſe et auide manũ claudas. Ille aũt pcus dr qui retinet quicqd poſtulatꝰ ſus: videlz qui exponit vbi nõ ẽ exponẽdũ: et retinet vbi ẽ dãdũ. meli⁹ aũt ẽ dare q̃ accipe: vt dic̃ phs in ethi. ¶ Scõm officiũ: tu ꝓtinẽs magnã ſpẽ non dẽs ponẽ ĩ nũmis hoc ẽ in diuitijs Et rõnẽ ãnectit Nã integritas pecuniis circũdata ãnichilabiꝫ iõ nulla certa ſpes ponẽda ẽ in ipſis. vñ Virgi. iij. eneidos. Heu heu miſeꝛ nuſq̃ tuta fides. Jõ Innocẽti⁹ papa inqt O pr̃ qd ꝓſũt tibi diuitie glier leticie: cũ hoĩez a morte nõ liberãt. a verme nõ defẽdũt. a febre nõ eripiũt. ecce qui iã glio

sus sedebat in aula: nūc ꝫ spret⁹ iacet in tūba. ¶ Et subdit q̄ tu ꝓt nēs custodire debes et reseruare ꝓtinētiā hac linea mediocritatis hoc est hac regla recta nevoluptati fis subdit⁹ nec etiā videaris ꝓdigus hoc est inutilis dispēsator bonor: nec etiā luxuriosus. luxuria enī corp⁹ et animā maculat. nec existas sordidus auara cupiditate: quia ipsa insatiabilis est: vt visū est supra capitulo prudētie.

Qualiter sit moderanda iusticia.

Iusticia postremo co mediocritatis tenore regē da est: nec ductu leui in īmotam animi rationem negligētia subsequat: dū nec de magnis: neq; de mīmis errantiū vicijs corregendi curam geras: sed licentiā peccandi alludentibus tibi blande: vel illudentibus ꝓterue permittas: neq; rursū dum nimia rigiditate t asperitate nihil venie aut benignitatis reseruas: humane societati durus apparcas Jsta ergo amabilis iusticie regula tenē da est: vt reuerētia disciplinc eius: neq; nimia negligentia cōmunitate despecta vilescat: neq; seuiori atrocitate diuturna: gratiam humane amabilitatis amittas.

¶ Postq̄ Seneca posuit recapitulationē magnanimitat⁹ t prudē tie et ꝓtinētie. hic ꝓ̄r ponit epilogationē q̄rte virtutis scz iusticie. q̄ vltima est inr virtutes cardinales vt ꝑus patuit volēs: quō t q̄liter ipsa regēda est: videlz tenore mediocritat⁹. Et rōnē subiūgit. ne ipa iusticia recipiat negligentiā in īmotā rōnē animi: neq; de magnis vicijs neq; de puis: et hoc iō. qr iusticia ex lege fit. Lex aūt scriptū est ius: afferēs honestū phibēs ꝓ̄riū. Jō subdit q̄ licentiā peccādi tibi blāde alludētib⁹. i. cōplacētib⁹ et ꝓterue insurgētib⁹ nō ꝑmittas sed curā gere puniēdi crimina: sed tñ cū benignitate t humilitate Quare dic Hora. in epīs. Nemo adeo fer⁹ est vt non miteſcē possit Sen. in li. ij. de clemē. Dis beignitas approꝑat: t ꝑꝑū sapiēt⁹ libent ē dare: nā hūanā beignitatē suadet: cū oēs vni⁹ nature sum⁹: q̄obrē pre oīb⁹ opa benignitat⁹ et pietat⁹ sūt exhibēda: iō reseruare dēm⁹ benignitatē: et nō aspitatē nimiā neq; crudelitatē: qr meli⁹ē nimiū hr̄e de mia q̄ de seueritate et crudelitate. Et rōnē ānectit ne videaris ꝓteru⁹ hūane societati: ergo ista regla amabilis iusticie est tenē da: vt reuerentia eius discipline: et hoc iō. ne ipsa vilescat q̄si despecta ꝑꝑ nimiā familiaritatē et cōitatē negligētie: nec etiā amittas diuturnitate gratiā amabilitatis: scz ꝑpter nimiā crudelitatē.

Conclusio premissorum.

Si quis ergo vitã suam adutilitatẽ non tantũ propri
am: sed multorũ iculpabiliẽ assisti desiderat: hãc p
dcãrũ ẏtutũ pclarã formulã: pro q̃lutatibus tpm: locorũ
personaꝝ. atq; causaꝝ eo mediocritatʃ tramite teneat: vt
velut in quodã vehiculo sũmitatis assistẽs: quasi per ob=
rupta extrunsecus precipitia ruentẽ mentẽ compos ipse
dimittet insaniã: aut deficientẽ cõtemnet ignauiam.

Hic cõsequẽter Seneca subdit cõclusionẽ respõsiuã oĩm pdictaꝝ virtutũ cardinaliũ. Dicẽs si tu desideras modũ viuẽdi ⁊ iculpabiliẽ manẽ invita tua: nõ tãtũ ppriã utilitatẽ: sz multoꝝ affectas: hãc pclarissimã formulã haꝝ pdictaꝝ ẏtutũ obseruabis: mediãte illa via: vi delicz vt mediũ sp retineas: sz assistẽs tũc in q̃dã vehiculo sũmitatis hoc ẽ in ppugnaculo altitudĩs: vt ĩ hũanis ꝓsatõibꝰ mẽtẽ p ĩprouisa negocia valeas ꝓspicẽ. et etiã vt tu ipe potẽs: spnes supbiã ⁊ cõtẽnes ignauiã: hꝰ ẽ stulticiã. Mã ꝯminꝰ bonꝰ in supbia ⁊ ignauia nõ cõsistit. Teste scriptura sac: añcessores nostri bonũ optarũt: ergo et nos optare debemꝰ. Añ Cicero in tusculanis q̃stiõibꝰ li. v. Stoici fi nẽ bonoꝝ assentiũt ꝯgruũ nature: et cũ eo laudabiliẽ viuẽ. Mã teste Apuleio in li. de deo socratʃ. Nihil apd deũ rectiꝰ est: q̃ vir aĩo pfectꝰ ⁊ bonꝰ: q̃ alĳs añcellit. Quare dic Ouidiꝰ ĩ de arte. Disce bonas artes moneo rhomana iuuẽtus. Nõ tantũ trepidos vt tueare reos. Quare ẽt dic ẏgiliꝰ Discite o miseri causas cognoscẽ reꝝ. Oĩm enĩ artiũ viuẽdi est disciplĩa. Vita eĩ impfecta ẽ ihonesta: p haꝰ ãt q̃ttu orẏtutũ spẽs fit honesta: q̃ legibꝰ circũfulcite pcisis sũt: q̃bꝰ mediãtibꝰ hõ recte viuẽ pt Caueat g̃ hõ ne virtutes discẽ cessz. Añ Petrꝰ de riga ĩ biblia verificata. Te decz ẏ vt eas festĩo curre gressu Virtutũ sp ad meliora celer. Ar hõ (vt inq̃t doctissimꝰ Varro ĩ suis sẽtẽtĳs) ad hoc natꝰ est vt pficiat in moribꝰ. Studeat g̃ q̃sq; ꝙ in virtutibꝰ et moribꝰ abũdat: cũ assiduitas tpm a moribꝰ manat: vt inq̃t Seneca in epla q̃dragesima ad Tucillũ: vbi ponit moris descriptionẽ. Dicens. Mos est mẽtis habitus ex quo operũ assiduitas manat. Gaudiũ enĩ in ipsis cõsistit. et etiã vt inquit Lactãtius in libro de vero cultu dei. Virtutes ad beatam vitam perducunt: quam nobis dignetur concedere: qui in secula seculorum est benedictus.

Opusculũ Senece de q̃ttuor virtutibꝰ cardinalibꝰ p Vuolffgãgũ hopyl Parisii ĩ vico scĩ Jacobi ad inssignitũ scĩ Georgĳ ĩpressũ finit

Seneca de quattuor virtutibus. Cardinalibus

PARIS

No. G.402.15

(:G.387.29)

THE TRVSTEES OF THE PVBLIC LIBRARY OMNIVM LVX CIVIVM MDCCCLII MDCCC LXXVIII OF THE CITY OF BOSTON 1852 1878

Bought with the
Charlotte Harris Fund
Charlestown Branch.